

Açın kapıları, kadınlar film izleyecek

**Kanat
ATKAYA**

katkaya@hurriyet.com.tr

“GAZİ Mustafa Kemal Atatürk'ün sinemaya ilgisi az çok bilinen bir konudur... Zaten hikâyesi de epik bir sinema filminin konusundan farksız ve bir o kadar da inanılmazdır. Kahraman bir asker, zaferden zafere geçen bir komutan, emperyalizme kafa tutan, ulusunu bağımsızlığa kavuşturarak mazlum milletlere ilham veren ve dünya barışı için mücadele eden bir lider...”

Uzun kapanmada ilk okuduğum kitap olan **Ali Özuyar**'ın **“Gazi'nin Sineması”** adlı çalışması bu cümlelerle açılıyor.

Özuyar'ın o dönemin kahramanlarının hatıratlarına sızanlar, gazete haberleri ve Cumhurbaşkanlığı Arşivi gibi kaynaklardaki belgelerle hazırladığı kitabına girerken belirttiği **“konu hakkında az çok bilgisi olanlar”** arasında yer aldığımı söyleyebilirim.

Cemil Filmer'in **“Hatıralar”**ı okurken, **Atatürk**'ün **“kadın seyircilerle kapıyı açtırması”** habesinden çok etkilendiğimi hatırlıyorum.

Özuyar'ın da kitabında bahsettiği bu olay 27 Temmuz-3 Ağustos 1923'te Atatürk'ün **Latife Hanım**'la İzmir'e gerçekleştirdiği ziyaret sırasında yaşanıyor.

Kayınpederi **Muammer Bey**'in Göztepe'deki köşkünde kalan **Gazi Mustafa Kemal Paşa**, Türkiye'de sinemacılığın öncülerinden **Cemil Filmer**'in köşk bahçesinde gösterdiği filmleri izlemiştir.

Bu filmler arasında **Cemil Bey**'in bizzat çektiği Paşa ile **Halide Edip**'in cephe teftişlerinin görüntüleri de vardır fakat köşk bahçesindeki iptidai perdede

filmleri hakkıyla izlemek mümkün değildir.

Cemil Bey, İzmir'de işlettiği Ankara Sineması'nda hem bu filmleri hem de başka ilave filmleri daha iyi izleme imkânları olabileceğini söyleyince Gazi hemen yaveri **Muzaffer Bey**'i çağırır, programını değiştirir ve sinemaya gideceğini belirtir.

Güvenlik gerekçesiyle sinemaya giden karakollara haber verilir ancak laf çabuk yayılır ve İzmir halkı Gazi Paşa'nın geçeceği yolları erken saatlerden itibaren doldurur...

Sonrasını **Cemil Filmer**'in **“Hatıralar”**ından okuyalım:

“Ankara Sineması ise İki Çeşmelik'in yokuş başında idi. O yokuş hıncahınç dolmuştu. Araba geldiği zaman bağırsımlar, alkışlar göğe yükseldi. Bir yandan kurbanlar kesiliyordu. Kadınlar arabanın camlarına, gövdesine yapıyor, Atatürk'e coşkun gösteri yapıyorlardı. Öyle ki araba yürüyemez hale geldi. Ancak ne gam... Halk ite ite arabayı yokuşun başına kadar çıkarmıştı...”

Nihayetinde Gazi Paşa sinemaya girer, kendisine ayrılan locaya geçer, kendisiyle birlikte filmleri seyrederek vatandaşları selamlarken **“Niçin aralarında kadın yok?”** diye sorar.

Cevap gelir: **“Paşam sadece salı günleri, yalnız kadınlara bir matine yapıyoruz. Başka gün yasak...”**

Cemil Bey olayların nasıl geliştiğini şöyle anlatıyor: **“Bunu duyunca yaverine ‘Muzaffer aşıya in ve dışardaki kadınları içeri al’ dedi. Yaver gitti ve bir süre sonra sinemanın içi tika basa**

kadın doldu. Türkiye’de ilk olarak orada, Ankara Sineması’nda kadınlarla erkekler ve Atatürk bir arada film seyrettiler...”

Ali Özuyar'ın kitabında Gazi'nin sinema merakının izinden ilerlerken zamanının çok ötesinde bir liderle karşılaşıyoruz...

Sinemanın önemini kavramış, iletişim alanında tetiklediği devrimin neticelerini doğru tespit etmiş, propaganda gücünü görmüş ve akıllıca kullanmış, memlekette sinemacılığın önünü açmış, genç yetenekleri desteklemiş, moderniteyle bağı kuvvetli, teknolojik gelişmeleri bizzat takip eden bir lider...

Kimi zaman Şarlo'nun filmlerini kahkahalarla bir kez daha izlemek isteyen çocuksu bir sinema sevdalısı, kimi zaman şaşırtıcı şekilde gelişen sinemanın devletlerarası ilişkilerdeki rolünü doğru okumuş bir Cumhurbaşkanı olarak görüyoruz **Atatürk**'ü...

Bizzat senaryo çalışmaları yürüten ve hatta kamera karşısına oyuncu olarak geçen (Bir Millet Uyanıyor) vizyoner, pratik, aydınlık bir sinema sevdalısı...

Kimi zaman konutunda gece yarısından sonra tek başına haber kaynaklı veya kurumsal filmlerle oyalanan, kimi zaman yaverinin **“Çok iyi film”** uyarısına kulak verip haber vermeden sinemaya giden ve mesela Şarlo'ya kahkahalarla gülen bir sinemasever...

Ali Özuyar'ı titiz çalışması için ayrıca tebrik etmek gerekir...

(Gazi'nin Sineması, Ali Özuyar, Yapı Kredi Yayınları, 2021)

(Hatıralar, Cemil Filmer, Emek Matbaacılık, 1984)